

ANA RUSE

irezistibile chemăi

publicistică

 CORRECTBooks

Ana RUSE

IREZISTIBILE CHEMĂRI

Editura Virtual

2010

ISBN(e): 978-606-599-110-1

Avertisment

Acest volum digital este prevăzut cu sisteme de siguranță anti-piratare. Multiplicarea textului, sub orice formă este sancționată conform legilor penale în vigoare.

Cuprins

Marea, fascinantă chemare.....	1
Într-o livadă de portocali.....	5
Egipt, leagăn de civilizație	10
O întâmplare la Malta	26
În drum spre Marsilia.....	34
Irezistibile chemări.....	44
Palermo, o ancoră în timp	53
Prin colbul legendelor elene.....	69
La Istanbul, dor de Dunăre.....	83
Danemarca, țara insulelor	94
Secvențe pragheze.....	108

Marea, fascinantă chemare

Marea exercită o fascinantă chemare mai ales asupra celor ce n-au cunoscut-o direct, ci doar prin intermediul imaginilor. Iar după ce au reușit s-o vadă, îi rămân credincioși o viață. Așa s-a întâmplat și cu mine. Abia la 14 ani, grație unei tabere școlare, am văzut marea prima oară. Revelație! Întrecea cu mult imaginea făcută despre ea cu ajutorul lecturii și fotografiilor. Am admirat-o zile la rând, riscând unele ironii ale colegilor, pe care nici nu le băgăm în seamă. Doream să-mi umplu toată ființa cu splendoarea ei, să-i prind înfățișarea cea mai prielnică pentru a o păstra în suflet. Nu cumva presimțeam că n-o voi mai vedea mulți ani, deși îmi propusesem s-o revăd anual? Cine poate ști!

Peste ani, când m-am stabilit în Constanța, marea a continuat să mă tulbure, să mă cheme. Oricât aș dori, n-o pot vedea zilnic. Degeaba mi-am pus în gând să am un apartament, de la fereastra căruia să-i dau zilnic binețe. N-am avut astfel de noroc.

Ani de-a rândul, m-am mulțumit să privesc marea, să-mi răcoresc trupul fierbințit de soare în voluptatea valurilor sale și să-mi potolesc foamea de albastru prin scurte plimbări cu barca, pe lângă țarm. Aparent mă mulțumeam, dar îmi doream din tot sufletul o croazieră adevărată. Visul a devenit realitate către anii '70. Eleganta navă "Transilvania" m-a avut printre pasagerii săi într-o călătorie spre porturile sovietice Odesa, Soci, Batumi și Suhumi. Excursia a fost cât se poate de interesantă, dar pentru mine a fost extraordinară în sine. Am trecut și printr-o furtună. Poate pentru că sunt fiică a Dunării, m-am simțit excelent, oricât de sălbatic au fost tangajul și ruliul. Am trăit o experiență minunată pe care aș fi fost încântată s-o refac.

Mereu alături de tâmpla mării, aproape am uitat de dorința de a naviga pe mare, deoarece celelalte vehicule, mai accesibile, mi-au potolit setea de călătorie.

Când s-a ivit ocazia unei croaziere pe Marea Mediterană, n-am stat o clipă la îndoială. Câteva săptămâni mi-am pregătit, cuprinsă de febra nerăbdării, traseul.

A sosit ziua plecării. Mijloc de decembrie. Soarele zgârcit cu razele sale călduțe, de multe zile stă ascuns în nori. Ceața și frigul au pus stăpânire pe țarm. Stoluri de pescăruși precum un drapel uriaș coboară și se ridică de pe crestele înspumate ale valurilor. Ne-am îmbarcat. Ancorele au fost ridicate. Fragila punte ce leagă nava de țarm, a fost pusă la loc sigur până la viitoarea oprire. Vasul se îndepărtează de țarm cu viteză de barcă cu vâsle, de parcă i-ar părea rău că părăsește portul. Știu că nu-i pare. E un vas sovietic, purtând numele renumitului pictor Aivazovski.

Până la ridicarea ancorei, am făcut cunoștință unii cu alții și cu cabinele noastre. Acum, la desprinderea de țarm, toți oaspeții navei suntem pe punte, deși puțini au cui face semne de bun

rămas. Sunt turiști din toată țara. Din Constanța, numai cinci. Cu toate acestea, fiecare flutură mâna sau o batistă. Cui? Poate cuiva drag de acasă, portului, uscatului sau țării. Aveam să aflu că marea majoritate nu mai călătorise pe mare. Se comportau ca niște copii curioși, veseli și prietenoși. Așa eram și eu la prima călătorie pe mare, deși n-aș zice că acum sunt mai puțin entuziasmată ca atunci.

Puntea navei rămâne mult timp un teren prielnic pentru a admira marea, pentru a medita. Ca pe un hipodrom uriaș, caii albi de spume ai valurilor, născuți din plictiseala unui vânt poznaș acum, alteori chiar foarte răutăcios, se iau la întrecere într-un epuizant concurs, fără biruitori, fără învinși.

Nu știu la ce se gândesc alții, eu când văd marea furioasă o compar cu firea bunicii. Oricât de tare ar fi supărat-o cineva, sufletul ei rămânea mereu senin, chiar dacă pe moment o auzai spunând și vorbe mai grele. Tocmai datorită acestui suflet mare și statornic, reușea să treacă peste necazuri și zâmbetul să-i lumineze chipul, imediat după ce a stins incidentul cu o înțelepciune neînchipuită. Așa este și marea, poate de aceea o iubesc atât de mult. Furtuni năpraznice îi pot brăzda obraji în timp ce adâncurile sale rămân neclintite cu o lume care continuă să trăiască într-o pace de nimic amenințată. (Poate doar de nesăbuinta omului.) Când marea s-a montat într-o puternică furtună, eu am zâmbit la gândul că ea se joacă împreună cu noi și trebuie să-i acceptăm jocul, știind cât de calmă este în adâncuri.

Făcând cunoștință unii cu alții, meditănd asupra mării, sperând într-o croazieră plăcută, timpul a trecut repede și țărmlul a devenit o amintire.

În simfonia mării, am adormit și tot acompaniată de ea, am fost treziți. O voce plăcută, de la difuzorul aflat în cabină, ne-a invitat pe punte. Cunoșteam deja aproape toată nava. Curiozitatea mă îndemnase să-i cercetez fiecare încăpere de interes turistic. Am fost chiar și în cabina de comandă, primind lămuriri despre: capacitatea navei, anul și locul construcției, viteză, motoare, itinerare etc.

La stația de amplificare, pe tot parcursul excursiei s-a anunțat programul zilei, s-au făcut prezentări ale orașelor ce urmau să fie vizitate, s-a difuzat muzică și poate cel mai plăcut lucru a fost transmiterea unui scurt program muzical urmat de un tort, pentru cei care își aniversau ziua de naștere în excursie.

Răspunzând invitației, am înțeles de ce fusese făcută. Trecem prin Strâmtoarea Bosfor, lungă de 30 de kilometri. Ea separă Europa de Asia. Prin ea, apele Mării Negre se amestecă pe neștiute, cu cele ale Mării Marmara.

Curând, Istanbulul, orașul extins pe două porțiuni din două continente, începe să defileze pe lângă babordul și tribordul vasului nostru. Prin mulțimea trufașelor minarete, sobrelor castele, asprelor fortărețe, caut niște clădiri cunoscute din ilustrații, dar în zadar. Trebuie să am răbdare până la întoarcere, când vom opri. Râuri de muncă și sudoare au fost necesare pentru a ridica aceste construcții, în secolele trecute. Din tezaurul țărilor române, multe au migrat fără voie, pentru a înălța o parte dintre aceste splendori ce uimesc și astăzi privitorul. De peste o sută de ani, voința și

puterea noastră au secat pentru totdeauna, drumurile de lapte și miere ale românilor spre mărita Poartă.

Aparatele de fotografiat și de filmat își potolească cu greu foamea de imagini inedite. De la "Vă rog să-mi faceți și mie o poză!" se leagă simple cunoștințe, care pot deveni prietenii când oamenii sunt purtați departe de țara lor, de aceeași nepotolită sete de cunoaștere. Astfel m-am împrietenit cu profesorii Sandu și soția sa, Elena, Hortensia, medicul Ștefan cu fiica. Alcătuind un grup cu numeroase afinități, ne-am simțit bine împreună.

Vasul înaintează parcă precaut prin Marea Marmara, nevrând să-i sfâșie cu brutalitate mătasea albastră, vâlvurind pe lângă el. În urmă, pe întinderea mării, siajul navei lasă o imensă trenă de rochie a unei zâne din povești. O privesc mult timp fascinată. Și în zilele următoare, după o baie în piscină, mă voi așeza într-un fotoliu să mă bronzez (bronz de Mediterană, în decembrie), dar să și admir același alb siaj.

Curând trecem prin Strâmtoarea Dardanele, cu o lungime de 65 de kilometri și lată de aproximativ 1.200 de metri. Intrăm în Marea Egee.

O zi de mers pe apă a însemnat pentru mulți dintre noi acomodarea cu mediul specific, puțin familiar. Exercițiul de alarmă falsă ne-a apropiat și mai mult de viața pe mare, de înțelegerea ei, altfel decât până atunci. Cu toate explicațiile date, n-au înțeles toți ce se întâmplă și ce trebuie să facă. La semnalul de alarmă, în timpul cel mai scurt posibil, am trecut scările spre punte, ne-am pus vestele de salvare și ne-am instalat în bărci. Ne-am amuzat văzându-ne astfel costumați, convinși fiind că nu va trebui să le folosim cu adevărat. Cineva face poze în loc să execute ce i s-a cerut, dorind probabil să fie mai convingător când va povesti acasă acel episod. Este certat... cu amabilitate. De aceste exerciții ar putea depinde, la un moment, viața noastră, a afirmat cel care ne-a făcut instructajul. Eu aflasem de la căpitan că vasul, construit la Nantes - Franța, posedă certificat de nescufundabilitate. Glasul "instructorului" - marinar a fost atât de ferm, încât, executând ce ni se impunea, am intrat în joc și am luat în serios acea repetiție generală, a cărei premieră n-o dorește nimeni.

Când ne-am dezbrăcat vestele portocalii, însoțite de mici lanterne și aparate de semnalizare sonoră, am avut impresia că trecusem cu bine un examen nu prea ușor.

Era și timpul să terminăm acea joacă preventivă. Dealurile ce defilează prin babordul navei sunt doldora de istorie. Dinspre Troia, parcă se mai aude zăngănitul armelor, strigătele de bucurie ale învingătorilor. Nu zărim Pergamonul, dar vizitând la Berlin o parte a cetății într-un muzeu uriaș, mi-o închipui în toată strălucirea sa de odinioară, așa cum a visat-o și descoperitorul ei, arheologul H. Schilemenn, în lungile sale căutări. Urmează Izmirul și Efesul, alte puncte fierbinți odinioară.

Ștefan, cu o față tristă ne mărturisește:

- Sunt atât de multe locuri în Marea Egee care ar merita văzute. Cred că îmi voi pune pielea la saramură și împreună cu trei amici, vom construi un mic iaht cu care să colindăm toate, mă rog, nu chiar toate insulele Mediteranei. Aș vrea să ajung pe Insula Kos, abia apoi în celelalte.

- De ce tocmai aceasta? Eu nici n-am auzit de ea, mărturisesc eu.

- Pentru că sunt medic și Hypocrate, al cărui jurământ îl respectăm, a trăit acolo. Insula a intrat în istorie pe mai multe file ale acesteia. Locuitorii săi împreună cu alți insulari au participat la războiul troian. Asclepios, prin știința și harul său, i-a ajutat pe compatrioții lui să scape de suferințe. Insula a fost satrapie a lui Darius. Ptolemeu s-a născut în Kos, regina Cleopatra si-a încredințat o parte din bogățiile sale Institutului Asclepios. Doresc să cunosc peisajul în care a trăit și s-a nemurit Hypocrate. Pe urmașii concetățenilor lui i-aș întreba cu cea mai mare seriozitate: "Ce puteți să-mi spuneți despre părintele medicinei mai deosebit, ceva inedit?"

- Cine n-a auzit de Hypocrate? Ce ne-ai spus a fost interesant, zice Sandu.

- Dacă și în alte profesii, absolvenții ar depune un jurământ asemănător cu al medicilor, poate ar fi mai puțini care nu-și fac datoria, ar fi mai puțini sperjuri, se entuziasmează Hortensia.

În acest grup, mă voi simți minunat, uitând că cei dragi au rămas acasă. Aștept cu nerăbdare prima escală la Rodos. Până atunci ne familiarizăm auzul cu limba greacă, prin programele de la televizor. Serile sunt atractive prin programele artistice oferite de echipajul navei, urmate de muzică incitantă la dans.

Într-o livadă de portocali

Abia către zori, vântul a căzut pe gânduri, potolindu-se, regretând că fusese cauza ce provocase o mare furioasă și ne ținuse în stare de veghe aproape întreaga noapte. Superba dimineață venea parcă dinspre misterioasa Insulă Rodos. În jurul ei, nu-mi puteam închipui marea decât violet - albastră, calmă și prietenoasă. Așa am și găsit-o, cu toată furtuna din noaptea trecută.

Prima escală din această croazieră. Avem senzația stranie că solul se mișcă sub picioarele noastre și încercăm să ne găsim un fals echilibru, dictat de amintirile simțurilor noastre puse la grea încercare, pe mare. Peisajul inedit, miresmele tulburătoare, parfumul excitant și straniu al oleandrilor, poezia trandafirilor de Rodos, chiparoșii semeți, palmierii nostalgici ne fac să uităm în grabă răul de pământ, prin antrenarea tuturor simțurilor.

Mitologia greacă păstrează în memorie, legenda insulei botezată cu numele frumoasei nimfe, Rhoda. De ea se îndrăgostește Helios. Pentru a ajunge la iubita sa, aceasta a sorbit apele mării, până s-a ivit o bucată de uscat. Acest pământ este Insula Rodos.

Peste mătasea fragilă a legendei, s-au suprapus faptele reale, devenite și ele legende prin trecerea tumultoasă a nisipului prin clepsidra vremii. Astfel s-a transformat în legendă existența reală a Colosului, una din cele șapte minuni ale lumii antice. A fost înălțat din bronzul tunurilor capturate într-o luptă. Iată o frumoasă idee de a întrebuița metalul armelor, înainte de a răpune ceea ce a născut mai minunat Pământul: omul. De la înălțimea celor 32 de metri ai săi, prin flăcările permanente, Colosul a călăuzit corăbiile numai 64 de ani. Un devastator cutremur în 224 î.e.n. aruncă în valuri și în uitare cele 300 de tone ale uriașului paznic. Abia după nouă veacuri, metalul a fost scos la suprafață.

Ancorăm în portul cuibărit într-unui din golfurile insulei. Caut cu privirea locul de unde Colosul trimitea vești luminoase până la 25-30 mile. Pe cele două înălțimi, unde existaseră picioarele lui, zăresc câte o coloană, sprijinind câte un cerb de piatră. De ce cerb și nu alt animal? Nu știe nimeni să-mi răspundă. Sunt puțin dezamăgită. Nu se putea constitui o miniatură a Colosului? Gata! acum, la drum.

Printre zidurile crenelate ale vechii cetăți și ale Palatului cavalerilor, vegetația luxuriantă ne trimite mesaje ademenitoare. Palmieri uriași cu trunchiul solzos, chiparoși caligrafiin- du-și poemele pe cer, garduri vii din trandafiri de Rodos, covoare florale alcătuiesc originalitatea grădinilor. Ne oprim să admirăm aceste tablouri însuflețite de mâni dăruite cu har. Prin toate simțurile, dorim să intrăm în contact cu această lume de vis. Găsim un chioșc în parc. Cumpărăm vederi. Avem în palmă o imagine a Colosului. Mă îndoiesc: oare chiar așa arăta? Apoi, era... colosal! Ce frumusețe trupească, ce respectare riguroasă a proporțiilor!

Urcăm pe Strada Cavalerilor, oprindu-ne în fața hanurilor medievale și a școlii de retorică, în care a studiat și Cicero și Cezar. Alte străzi, alte clădiri ne conduc pașii spre Acropole. Cele câteva coloane rămase și frontonul ne sunt de ajuns pentru a reconstitui pe ecranul închipuirii, imaginea reală și grandoarea Templului lui Apollo. Împreună cu noii mei prieteni facem fotografii.

Intrăm în muzeul orașului Rodos. Aici se păstrează amintirile cele mai scumpe ale insulei. Opere de artă, în furtunile timpului, au rămas la fel de intangibile în frumusețea lor. Cum poate fi o Afrodită? Totdeauna, perfectă! Altfel cum și-ar împlini menirea? Iat-o pe Afrodita de Rodos! E o mărturisire, peste secole, a talentului de sculptor al lui Dedalsa (anul 250 î.e.n.). Alte sculperi ale personajelor specifice miturilor și legendelor (zei, zeițe, nemfe, efebi) sensibilizează cu abilitate, chiar și pe vizitatorul neobișnuit să treacă pragul unui muzeu de artă. În sălile amenajate cu gândul să arate că rodienii încă din antichitate, au fost pricepuți constructori de corăbii, este aglomerație. Ajutați de exponate, refacem mental drumul parcurs de la aceste străvechi ambarcațiuni până la navele moderne cu motoare electrice. Înaintând doar prin puterea vântului și a vâslașilor, aceste corăbii au înfruntat mările, pline de curaj. Așa arătau și cele care i-au adus pe coloniștii greci pe malul Pontului Euxin, să dureze cetățile: Odesos, Dionisopolis, Callatis, Tomis, Histria.

În stradă, încerc să descopăr în localnici, pe urmașii acelor neînfricați navigatori. Greu! Și totuși, în port, numărul mare al navelor arată că flacăra acelei pasiuni nu s-a stins.

În cursul după-amiezii, luăm în stăpânire orașul. Soarele blând și generos ne însoțește în temerara încercare.

După un somn poruncit de osteneala acumulată peste zi și nestingherit de răsuflarea mândioasă a mării, ne-am trezit odihniți, proaspeți și cu chef de hoinăreală... Ni se propune o excursie cu autocarul, spre al doilea mare oraș al insulei. Nici că se putea mai nimerit! Până la Lindos sunt numai 50 de kilometri.

Livezi de portocali, lămâi și măslini ne însoțesc privirile pe mari întinderi. Trecem pe lângă mănăstirea Tsampica, aninată pe un pinden de munte. Legenda spune că era făcătoare de minuni. Putea aduce într-un cămin, bucuria unui copil. Și pruncii erau atât de doriți, încât femeile ce-și visau să devină mame, urcau în genunchi până la mănăstire. Așa cerea datina. Și nu era ușor drumul plin cu dinți ascuțiți de piatră. Prin umilință și ofrandă de sânge, cereau divinității un drept ce le fusese refuzat de natură. Poate nici nu li se părea greu acest sacrificiu, dacă le aducea în casă o rază de soare, un fir de nădejde care să le lege de eternitate.

Pe marginea drumului, vedem și agave. Cu niște ani în urmă, citisem într-o revistă despre un eveniment petrecut la Grădina botanică din Cluj-Napoca: înflorise o agavă. Cum să nu fie eveniment, dacă planta înflorește o singură dată, la 80 de ani și floarea trăiește 10 ani? Apoi, se usucă. Am văzut în grădina cu cactuși, din Balcic, două agave înflorite. Impresionant. Lujerul florii

atingea 4-6 metri. Toate acestea miau venit în minte, când am privit agavele din Rodos. Unele sunt înflorite, altele își vor încheia curând ciclul de viață.

Hortensia mă întreabă:

- Un zâmbet trist ți-a alunecat pe chip. La ce te gândeai, în timp ce totul este atât de minunat?

- La agave, îi mărturisesc.

- Fă-mă să înțeleg!

I-am povestit despre viața ciudată a agavei.

- În carnetel, ce-ai notat? Agave?

- Da! Agave!

- Îmi poți citi? Te rog!

*- " Frunzele Agavei, săbii prelungi,
cu dinții rari de fierăstrău,
pregătesc imn fastuos pentru flori,
de-a lungul zecilor de ani.
Nu sunt agavă, imnul e sfârșit demult,
întinde punte peste nord și sud.
Chiar și agava a-nflorit!"*

Deși citisem Hortensiei, auzind și alții, m-au aplaudat. Era o revelație pentru ei, nu le spuseseam că uneori cochetez cu muzele.

Nu le iau în seamă laudele și le atrag atenția asupra țărmlui sinuos al mării zărit din loc în loc. Pe partea dreaptă o livadă de portocali îi inspiră Elenei o idee mai mult decât genială. Sugerează un popas chiar în livada al cărei parfum intrase prin geamurile deschise. Coborâm. Mângâiem cu privirile sferile verzui sau deja portocalii ale pomilor. Sunt atât de generoși cu roadele lor, multe luni dintr-un an. Cu ajutorul Elenei, care știe grecește, intrăm în vorbă cu paznicul. El se miră de bucuria oferită nouă de portocali. Ne îndeamnă să adunăm de pe jos câte fructe vrem. Sunt bune, însă fiind sâmbătă nu mai vine nimeni să le ia până luni. Aflând cine suntem, fostul pomicultor ne iscodește despre pomii noștri, iar noi îl facem să ne vorbească despre citrice. Nu așteaptă nimeni a doua invitație, se apleacă și adună fructele, a căror aromă le înnobilează în grabă cerul gurii.

- Tu de ce nu mănânci? mă întreabă Elena, la rugămintea paznicului.

- Portocale am mâncat și acasă. Eu aș dori un fruct cules de mâna mea, dacă îmi permite, îndrăznesc eu.

Elena se miră, dar obține aprobarea omului. Întind puțin mâna și-mi aleg o portocală. O încântare, parcă de mult căutată, îmi inundă întreaga ființă. Îi sunt datoare Elenei o explicație, să nu mă creadă înfumurată.

- Îmi plac fructele, dar dacă le pot culege chiar eu, îmi par și mai gustoase, dragă Elena. N-am învățat de la cineva, ci poate este o moștenire de la strămoși. Conștientă de aceasta, am fost cam pe la 5-6 ani. Eram în vizită la bunici, pe vremea cireșelor pietroase. Împreună cu doi verișori am plecat la cules de cireșe. Avea bunicul doi cireși, la vie. Cu ajutorul unei scări, copiii s-au urcat în pom. Mi-au aruncat crenguțe cu bobite sângerii. Au văzut că nu mănânc, dar au zis că așa sunt fetele de la oraș, mofturoase! Eu am luat scara și m-am urcat în celălalt cireș. Gustasem o cireasă dată de Mișu, cele culese de mine aveau alt gust. Așa mi se păruse, cireșii fiind de același soi. Atunci am descoperit cât sunt de bune fructele culese de mine. Acea bucurie a fost însoțită și de prima cățărare într-un pom. Prima bucurie o mai păstrez și astăzi, deși am aflat-o întâmplător. Tocmai când mă săturasem și-mi umplusem sânul format prin legarea unei panglici peste mijloc, m-am auzit certată. "Unde te-ai urcat, fată? Nu ți-am spus că n-ai voie? Să știi că ne omoară Dida și Moșu Dică (adică mama și bunicul). O să spună că n-am avut grijă de tine." a zis Emil. Mai potolit, Mișu m-a sfătuit cum trebuie să cobor. L-am auzit spunându-i fratelui: "Vezi, mă, uite că nu-i o sclifosită de orășeancă, are sângele nostru în vine" Cu aceste cuvinte în inimă, am bătut char și băieții la urcat în copaci. Când a aflat mama, eram deja o campioană la acest "sport" și a înțeles că n-are de ce să se teamă.

- Îmi pare bine că ți-ai putut satisface această plăcere, iar mica ta povestire mi-a trezit și mie amintiri fericite. Îi explic eu paznicului de ce ai dorit să culegi portocala cu mâna ta. Mai rupe câteva! mă îndeamnă soția lui Sandu.

Mulțumindu-i, mă îndepărtez de Elena, vreau să fiu singură. Zărisem un petec de iarbă. Mă așez. În vreme ce ceilalți se delectează cu portocale, eu mă delectez cu... muzele. Stiloul aleargă harnic pe foi și în urma lui, îmi rămân niște amintiri.

Mireasma, gustul inedit, culoarea, întreg peisajul năvăliseră asupra mea, poruncindu-mi să notez sentimentele acelor clipe. Ele, sentimentele, s-au strecurat într-un poem:

*Sub portocalii plini de roade,
respir pacea - aerul vieții,
dar ca un țipăt de scânteie,
mă colindă floarea de cireș,
inspirata ploaie de miresme și de dor.
Sub portocalii înfloriți
în lumina caldă și albastră,
sărut cu gândul, floarea mea de cireș.*

Cred că nici o fotografie miraculoasă n-ar putea să redea nimic din caruselul stărilor sufletești, trăite într-o livadă de portocali. Poate am simțit ceva asemănător, atunci, în copilărie, la primul cules de cireșe. O punte iluzorie între ieri și azi, pe care modestul meu poem și-a încercat pașii înrobiți de culoare și amintire. Timpul îmi va spune dacă fragila punte va putea, peste ani, să-mi încredințeze aducerile-aminte, la fel de prețioase ca acum.

Curând, zărim orașul Lindos. Casele sale albe sunt așezate într-un uriaș amfiteatru natural. Nu cumva locuitorii au vrut să fie permanent spectatori la dramele pe care marea le prezintă fără odihnă? O lumină eterată, delicată, ciudată șterge contururile aspre ale clădirilor. Ne lăsăm furați de labirintul stradelor pietruite în căutarea specificului local. Afrodite moderne, îmbrăcate în rochii până la genunchi, mulate pe trupurile mlădioase trec alene, la plimbare sau în mare grabă, merg după treburi. Soții și iubii lor le însoțesc pe ele sau pe câte o turistă în căutare de plăceri cu aer vetust.

Prăvălioare la tot pasul ne îndeamnă să le cercetăm "comorile". De cercetat, le cercetăm, dar nu prea avem ce cumpăra. Câteva mici suveniruri pentru prieteni găsim repede și căutăm alte "senzații" în lumea aceasta atât de veche, dar atât de nouă pentru noi.

Urcăm peste 200 de trepte ale Acropolei în dorința de a duce zeiței Atena Linda, în templul său, prinosul gândurilor noastre.

Locuitorii insulei, adoratori ai zeiței, i-au înălțat lăcașul în secolul al VI-lea î.e.n. Se spune că pe aceste trepte a urcat și Alexandru Macedon. De pe colină, o panoramă uluitoare ne copleșește. Astfel i-a fascinat și pe vechii greci, înaripându-le fantezia în crearea miturilor, ale căror personaje au populat și alte țări.

Două zile de ședere în Insula Rodos au fost insuficiente s-o cunoaștem mai bine, dar deajuns să-i admirăm câteva din comorile sale de frumusețe și s-o îndrăgim. Și-a câștigat privilegiul de a o tezauriza în amintirile noastre. Am acasă un trandafir, căruia îi ziceam "japonez". Așa auzisem că se cheamă. Îi voi spune de acum înainte, trandafir rodian (de Rodos) Câteva luni pe an împurpurează balconul cu florile sale mari și-mi sărută sufletul prin gingășia lui. El va deveni ancora Insulei Rodos, în memoria mea afectivă.

Egipt, leagăn de civilizație

O seară în Alexandria

Plecăm din Rodos. Se spune că zilnic lăsăm câte ceva din ființa noastră pe drumul vieții. Mie îmi pare că zilele petrecute în Insula nimfei Rhoda, m-au îmbogățit cu atâtea trăiri, încât din viața mea n-au zburat câteva zile, ci m-au întinerit cu ani. Multă vreme noile impresii nu vor să se așeze tăcute într-un colțișor din mine. Cu frenezie mă cheamă, mă ademenesc să stau de vorbă cu ele. Îmi sparg oglinzile de somn, îmi tulbură ceasurile de odihnă năvălind ca o oștire bine organizată. Aș dori să-mi limpezesc gândurile pentru zilele următoare și trăirile din Rodos să-mi dea pace, să-mi redea libertatea. În această excursie mă simt puțin vinovată deoarece fiecare popas vine să mă cucerească cu noi și interesante tentații neavând timp să fiu credincioasă niciunui mai mult de o singură zi. Mă simt de parcă, abia plecată de la o întâlnire de iubire așteptată cu nerăbdare, îmi limpezesc în grabă sufletul pentru o altă întâlnire. Vinovată de parcă aș trăda o dragoste cu alta și totuși aceste iubiri sunt bune surori, fiice ale aceleiași mame: pasiunea mea pentru drumeție, dorința de a cunoaște noi locuri și oameni. Cu aceste justificări, potolindu-mi reproșurile, oblig amintirile din Insula Trandafirilor să stea tăcute până mă întorc în țară. Atunci le voi lăsa să-mi bântuie ființa și imaginația, să-mi cucerească inima, să-mi inspire condeiul.

Acum, prin gândul meu de punere la punct, care se vrea mai sever decât este, doresc să mă pregătesc pentru întâlnirea cu Egiptul, pentru că el va fi țelul următoarei escale. Egiptul e pământul oamenilor care, în urmă cu 5000 de ani, au dorit să rămână cu argumentul faptei, talentului și credinței. Și au rămas în temple, în piramide, în canalele Nilului.

Soarele și-a pierdut ultimii zulfuri de aur pe apele portului, înșesate de vapoare care concurează lumina astrului zilei, prin sute de stele artificiale. Încet-încet, înserarea soarbe pașii zilei, dar înainte de a deveni stăpână pe deplin, vasul nostru este deja ancorat la dană. Nu este prea târziu, dar suntem sfătuiți să amânăm pe a doua zi curiozitatea noastră de a cunoaște orașul. Dar cine poate să urmeze asemenea povață cuminte? Nu e ascultat nici de cei cu o vârstă mai potolită și mai indiferentă la chemările magice ale necunoscutului.

În mici grupuri ne depărtăm de port, pe străzi aglomerate la ceasul înserării. Forfota orașului e atât de mare prin cei care intră și ies din magazine, de parcă în următoarele zile, ar intra toate în inventar. Prăvălii de tot felul, tarabe așezate pe trotuare și comercianți ambulanți asaltează pe turiști cu insistențele lor lansate în toate limbile. Noi suntem ademeniți chiar cu vorbe ale limbii natale. Povestindu-i despre aceasta fiului meu, el mi-a spus că-i firesc îndată ce numeroase vase comerciale intră în portul Alexandria în cadrul relațiilor româno-egiptene și mulți specialiști români au ajutat la deschiderea unor obiective industriale în Egipt. Statuete de argilă sau de metal

reprezentând faraoni, gablonzuri, originale coliere, brățări sau inele cu pietre albastre închipuind un scarabeu (gândacul sacru al egiptenilor) vederi; obiecte diverse cu profilul inconfundabil al frumoasei Nefertiti sunt tot atâtea obstacole în calea celui grăbit deoarece negustorii țin morțiș să-ți vândă ceva pe orice monedă din lume, ba chiar făcând și troc dacă nu vrei pe bani. Tarabele cu fructe exotice trimit spre trecători arome mai ademenitoare decât toate îndemnurile amabile sau insistente până la obrăznicie ale celorlalți negustori. Poate știind aceasta, nici nu ești asaltat de amabilități inutile. Își cunosc bine meseria! Sensibilă la acele miresme dumnezeiești, fac imprudența de a-mi încetini pașii în dreptul unei astfel de tarabe, lucru pe care nu-l făcusem mai înainte. Vrăjită de aromele necunoscute, m-am oprit. Fructe teribil de apetisante, al căror nume îmi era necunoscut, m-au amețit cu parfumul lor tainic. Glumesc. Pe tarabă, se mai găseau și fructe cunoscute: portocale, lămâi, banane, dar ce banane! de 20-30 cm, așezate în ciorchini imenși. Celelalte fructe de forme și culori diverse, predominând totuși galbenul, îmi stârnesc o curiozitate de nestăpânit. Îmi spun că palmierii de aici sunt poate la fel de variați ca și pomii noștri fructiferi. Mi-aș dori să-i cunosc, să le gust poamele. Vânzătorul îmi citește gândurile și mă îmbie cu ajutorul gesturilor să gust din care doresc. Priveam tocmai un ciorchine mai mare ca cel de struguri, cu boabe ovale, transparente, chihlimbarii. Iau o boabă și gura mi se umple de un gust cunoscut, dar nu reușesc să-l identific.

- Ce pot fi acești ciorchini? îmi întreb amicii. Îmi amintesc gustul, ba chiar foarte bine, dar...

- Cred că sunt curmale, îmi răspunde cineva din grup, savurând boaba aurie.

- Curmale? Da, ai dreptate! Acum mi-am amintit perfect gustul, deși acesta e mai bun și culoarea fructelor e alta. E firesc, noi am mâncat doar fructe uscate, asemănătoare la culoare cu stafidele.

A doua zi, aveam să zărim curmali cu fructe, dar dacă nu le-am fi văzut la tarabe, cocoțate tocmai sus, în umbrela frunzelor, n-am fi știut ce sunt, așa cum se va întâmpla și cu alți palmieri.

Am mai gustat alte fructe, cu nume rostite silabic de negustor, dar neavând inspirația să la notez, le-am uitat. Vânzătorul nu s-a supărat ca am probat mai mult decât am cumpărat.

Zâmbeam cu gândul la Hagi Tudose, deși cu totul alta e situația. Probabil acel zâmbet l-a făcut pe oacheșul și simpaticul "fructar" să-mi dea peste două kilograme în loc de unul cât cerusem eu, din niște fructe, de forma perelor și mirosind divin.

Drumul continuă. Din când în când, apropii punga de nas să mă pătrund de aroma acelor fructe, pe care le botezasem "aroz", combinație între cuvintele arome și zeiești.

Încep să devin mai relaxată și să privesc și la trecători, prea îmi stăpânise ochii și auzul lumea aceea comercială. Sunt oameni de statură medie, spre scundă, cu chipuri oacheșe, păr negru, cârlionțat, majoritatea purtând mustață, cu ochi negri și vioi. Unii poartă haine albe sau cenușii lungi până la glezne, alții sunt îmbrăcați europenește. Pe cap, toți poartă turbane sau fulare legate

sub bărbie ca basmalele. Mă întreb de ce s-or fi slușind bărbații purtând astfel de fulare? E drept că seara este puțină răcoare, dar ar putea să-și pună șepci, pălării etc. Tot eu încerc să găsesc răspunsul. Au împrumutat costumul de la europeni, dar au vrut să păstreze și ceva din vestimentația lor tradițională. Au găsit cu cale că turbanul trebuie menținut. Un fular poate să fie transformat într-un turban, dar ei uneori amână aceasta și le poartă legate, atât de caraghioase. Seara, pe stradă, femeile sunt puține. În zilele următoare, aveam să le văd și pe ele înveșmântate la fel de divers ca și bărbații. Pe străzile orașului cosmopolit, cu construcții monumentale, în care se află hoteluri, restaurante, cafenele, magazine, locuințe luxoase, femeile sunt elegant îmbrăcate. În cartierele mărginașe, amprenta unei vieți nu tocmai îmbelșugate este vizibilă și în îmbrăcămintea oamenilor: ponosită, pestriță în ceea ce privește provenința, având culori obosite de o lungă purtare.

Alexandria va rămâne pentru mine, în primul rând prin impresiile acestor seri. În câteva ore m-am identificat cu viața locuitorilor, le-am auzit glasul, le-am văzut zâmbetul și privirea iscoditoare, le-am simțit bătaia caldă a inimii. Din goana autocarului, din muzee, am cunoscut altfel oamenii și istoria lor. Cele două căi de cunoaștere s-au completat reciproc.

Era și timpul să ne întoarcem pe vas! S-a făcut târziu. În plus, nu-mi mai simt picioarele de oboseală. Cina am pierdut-o cu bună știință. Mergem la bar și ne potolim foamea cu niște gustări, apoi ne delelectăm cu fructele plimbate întreaga seară.

- Mare lucru și mâncarea asta! Uite, nici nu mai sunt deloc obosit și n-am stat decât o jumătate de oră pe scaun, zice Ștefan, un membru al grupului.

- Dacă înțeleg eu bine, ai avea o propunere pentru seara devenită aproape noapte, îi citește fiica lui gândurile.

- Am. Și ce propunere! Fulminantă!

- Spune-o mai repede că ne-ai făcut curioși, îl îndeamnă amica mea, Hortensia.

- Sunt convinsă că fiecare dintre noi a citit despre Egipt înainte de a se îmbarca pe vas, ca niște intelectuali ce ne aflăm. Aș vrea să spună fiecare ce știe. Sandu, ca profesor de istorie, va interveni doar dacă noi ne împotmolim, că el le știe pe toate, ca la carte.

- Într-adevăr e o idee originală venită de la medic, recunoaște Sandu.

- Ideea este bună, eu voiam să urmărim puțin programul TV așa cum am făcut și în celelalte țări, dar o vom face mâine. Vreți să începem cu mine? întreb eu.

- Despre ce vrei să vorbești? mă întreabă Sandu.

- Despre Alexandria. Cine îi rostește numele se gândește la vestitul far și la imensa bibliotecă. Cine o vizitează, ca noi, mai adaugă și impresiile personale. Cele două monumente nu mai există de peste o mie de ani, dar ele se păstrează încă în memoria omenirii prin grandoarea și importanța lor. Farul era una din cele șapte minuni ale lumii antice. În 1375 un cutremur l-a dărâmat. Era un turn înalt de 140 metri, construit în anul 279 î.e.n. Din el se spune că au rămas

numai niște blocuri de marmură și stâlpi de granit acoperiți de apele noului port. Alexandria poartă numele întemeietorului său, Alexandru cel Mare. 332 este anul înscris pe certificatul său de naștere.

- 332 î.e.n. nu-i așa? întreabă fiica doctorului.

- Cred că ai întrebat în glumă, că ai trecut deja de istoria antică. Timp de trei secole, Alexandria a fost capitala regatului Ptolomeilor. Aceștia au făcut din ea un strălucit centru al lumii antice prin comerț și cultură. Lumea elenistică și romană au urmărit cum s-a înălțat steaua acestui oraș, apoi cum începe să pălească. Succesorul lui Alexandru Macedon la tronul Egiptului a fost Ptolomeu Soter. Acesta, dorind să asigure o bună înțelegere între greci și egipteni, a creat un cult al zeului Serapis, căruia îi ridică un templu la Alexandria. Alți regi din această dinastie au înălțat temple (unele existând și azi), păstrând planul construcției egiptene, dar adăugând unele elemente noi. Arta alexandrină, născută din fuziunea greco- egipteană, s-a răspândit în lumea Mediteranei.

- Această răspândire a artei este postetrioară acceptării de către greci și romani a unor zeități de pe Valea Nilului, completează Ștefan. Mai ales zeiței Isis, dar și soțului său, Osiris, li se înalță temple. Deși la început a fost întâmpinat cu ostilitate din partea conducătorilor (la fel se întâmplase și cu ceilalți doi zei) cultul lui Serapis se răspândise foarte repede. În Italia, el este privit ca un zeu solar al luminii, al vieții, dar este și zeu subteran, al infernului, al morților. Confundat uneori cu zeul soarelui, Helios, e numit Helioserapis. Alteori, apărând ca zeu tămăduitor al bolilor, se confundă cu Asclepios, creatorul medicinei. Cei suferinzi veneau la templul lui Serapis pentru a fi vindecați. Rămânând peste noapte în preajma lăcașului zeul li se arăta în vis, povățuindu-i ce trebuie să facă pentru a se însănătoși.

- Am și eu o completare, zise Sandu observând că Ștefan a terminat. Șarpele este un atribuit al lui Esculap. Serapis este identificat cu Esculap și astfel reptila devine și atributul său, încolăcită pe gâtul cerberului care-l însoțește sau el însuși este reprezentat sub forma unui șarpe cu chip de om. În ideea aceasta, poate că sculptura șarpelui cu chip uman, descoperită la Constanța, este una din reprezentările zeului Serapis.

- Cred că pot continua. După moartea reginei Cleopatra și asasinarea lui Cezarion, fiul ei și al lui Iulius Cezar, în anul 30 î.e.n., Egiptul este cucerit de romani. Această stăpânire crudă a generat numeroase răscoale, deși unii împărați au încercat să potolească lucrurile prin aplicarea unor legi, prin înălțarea de temple zeilor egipteni. Exploatarea nemiloasă exercitată de greci și apoi de romani timp de veacuri (325 e.n. - 640 e.n.), i-a făcut pe egipteni să-i primească pe musulmani ca pe niște eliberatori. În anul 641 este cucerit și orașul Alexandria, care își pierduse strălucirea de altădată, fiind doar un modest port prin care se risipiseră bogățiile unui popor cu o înaltă civilizație.

Profitând că am făcut o pauză, Elena, soția lui Sandu a adăugat:

- În celebra bibliotecă lucrau numeroși învățați din toate domeniile. Prin cele 70.000 de volume întrecea tot ce existase până atunci. În Egipt, scrierea era considerată știință supremă, toate

celelalte activități intelectuale fiindu-i subordonate. Zeul Thot era descoperitorul și protectorul scribilor, al operelor scrise și al înțelepciunii.

- Deși s-a propus să vorbim despre Alexandria, ar trebui să ne ducem cu gândul și la mileniile anterioare, propuse Hortensia.

- Ideea se acceptă, mai ales că s-au cam epuizat "știrile" despre gazda noastră de astăzi, glumi Ștefan în numele nostru.

- Atunci... deschideți aparatele de înregistrat! În decursul mileniilor, mari filozofi, istorici, matematicieni au beneficiat de bogăția izvoarelor egiptene de civilizație. Thales din Milet, născut către anul 640 î.e.n., a locuit o vreme în Egipt și a învățat geometria. Pitagora a vizitat sanctuarele, a învățat limba egipteană prin care a pătruns în doctrinele tainice cu privire la zei. Influențat de înțelepciunea Egiptului, el se situează pe o poziție opusă filozofiei lui Aristotel, după care "omul e un animal social" (anthropos-zoon politikon). În acest caz, reformele sociale și politice, aplicarea celor mai bune legi ar conduce în mod sigur la fericirea tuturor membrilor societății. Convins de cele susținute teoretic, Platon, părintele spiritual al lui Aristotel, ia parte la două răscoale menite a instaura niște legi mai bune. Pitagora și școala sa afirmă că fericirea și bunăstarea unei societăți se poate obține numai prin fiecare om în parte, prin schimbări lăuntrice, prin educarea sa morală. Un om poate fi fericit dacă are un suflet bun. Platon, cunoscând bine Egiptul, propune civilizația acestuia drept model de organizare a unei societăți ideale. Și aceasta trebuie să fie teocratică, stând sub protecția divinității în care domnește armonia. O societate guvernată de preoți și filozofi, susținea el, poate asigura cadrul prielnic pentru un progres continuu al tuturor științelor umane. Aristotel, studiind civilizația egipteană, recunoaște prioritatea acesteia în diviziunea societății în caste, în crearea unor legi, în organizarea statutului, dar având aversiune față de asupritorii despotici, a afirmat că înălțarea piramidelor - giganticele monumente funerare - a fost o faptă tiranică cu scopul de a sărăci pe locuitori și a le schimba albia gândurilor de la răscoale printr-o activitate epuizantă pe parcursul a zeci de ani.

- Hortensia, te rog dă-mi voie să derulez eu firul ce-a străbătut mileniile. Știi, mie îmi place filozofia și tare aș dori să vorbesc eu despre Platon, Aristotel, dar și tu te-ai descurcat binișor pentru o profesoară de "românește", glumește Ștefan. Iudeii au fost...

- Stai, Ștefane! Îl oprește Sandu. Înainte de-a continua cu iudeii, trebuie să mai adaug ceva. Herodot, "părintele istoriei", cum a fost declarat de veacuri încoace, în admirația sa pentru Egiptul milenar, a recunoscut că locuitorii săi sunt primii oameni din lume care au creat mitologia, geografia, religia, ritualuri bogate și stabile, datinile funerare dictate de credința în zei. Poftim, Ștefane, continuă!

- Iudeii au fost influențați de civilizația Nilului mult mai mult decât popoarele din jur, poate pentru că ei au trăit secole de-a rândul în Egipt. Astfel, au apărut numeroase analogii între riturile și

poruncile prescrise de Moise și cele egiptene. După cum afirmă Biblia, Moise a fost crescut de fiica unui faraon care-l găsisese plutind pe apă într-un coș. A fost educat în cultul înțelepciunii egiptene. Legăturile dintre iudei și egipteni au continuat multă vreme, întâmplându-se chiar și un fapt unic în istoria marelui imperiu: regele Solomon s-a căsătorit cu fiica unui faraon. "Cartea proverbelor" (Pildele lui Solomon) este puternic înrâurită de gândirea etică a lumii faraonilor, influență absentă din scrierile sacre anterioare. Doctrina nemuririi, împrumutată de la egipteni, apare pentru prima dată în "Cartea lui Iov". Și ar mai fi multe de adăugat, dar e bine să mă opresc aici.

- Trebuia să încheiem concursul nostru, fiindcă azi a devenit deja mâine, ba nu, ieri a devenit azi.

- Las-o baltă, Elena ! Toți știm că e târziu, dar ne-a făcut plăcere să participăm la concursul "Cine știe... e prețuit", găsesc eu o denumire pentru banchetul nostru spiritual.

Noi hieroglife într-o deltă veche

Noaptea, cât mai rămăsese din ea, a trecut grăbită. Zorii trimit sărutul de lumină și o îmbrățișare tandră orașului. Soarele revarsă din amfore (grecești? romane?) culoare: albastru, mult albastru pentru cer și mare, alb pentru vapoare și alte nuanțe pentru zâmbete, pentru flori și copii, pentru fericire.

Din aerul străveziu, cald, prin lumina lucidă a tinerei zile, gândul meu aleargă mai repede decât autocarul hotărât să înghită cei 220 kilometri până la Cairo, pe-o șosea caligrafiind hieroglife prin Delta Nilului. Dacă grecii au fost puternic marcați de înaltul nivel al civilizației egiptene, la rândul lor au devenit modele pentru alte popoare. Cele două brațe ale Nilului, Rosetta la vest și Damietta la est, închid între ele și țărmul mării un imens triunghi, pe care grecii asemănându-l literei grecești "delta" au dat acest nume al literei tuturor pământurilor în formare situate la vărsarea unei ape într-o mare sau ocean, chiar dacă nu au aceeași formă. Multe delte ale lumii au fost prielnice leagăne ale oamenilor în zorii civilizațiilor și ei și-au împletit destinul cu al lor. Pe unele le-au transformat în locuri de nerecunoscut peste milenii, pentru folosința lor, a oamenilor, stăpâni ai naturii. Așa sunt deltele Padului, Vistulei, Ronului, Nilului etc. Altoră, omul le-a protejat cu grijă frumusețea și bogăția, amenajând numai anumite brațe pentru navigație. Astfel se explică peisajul inedit și atrăgător al Deltei Dunării.

Din cei 6.671 de kilometri ai marelui fluviu Nil, noi zărim porțiuni ale gurilor sale. Delta are o întindere de 24.000 de km². Prin păienjenișul său de canale, apele curg în ritmuri deprinse de milenii de la harnicii și inventivii oameni ai Egiptului faraonilor, unde munca se înălțase pe culmile cele mai înalte, devenind desăvârșire.

Farmecul verde, foșnitor al lanurilor de orez și de grâu mă duce cu gândul la micile orezării ale locuitorilor orașului Hârșova, din imediata apropiere a Dunării, acte cutezătoare ale agronomilor români, încununată de succes. Cineva a propus a se face un popos. Nu e posibil deoarece trebuie să ajungem la o anumită oră la Cairo. Iată "avantajul" excursiilor organizate. Când ești singur te poți opri ori de câte ori consideri că este necesar. În Rodos ne-am putut permite un popas, într-o livadă de portocali, răgaz minunat pentru fiecare dintre noi. În numele grupului nostru, propusese o oprire, Sandu. Eu doream să mângâi cu degetele, nu numai cu privirea, mătasea verde, unduitoare, ce ne însoțea drumul.

Satele sunt rare, alcătuite din mici îngrămădiri de case de chirpici, cu acoperișuri plane, de trestie, unele chiar lipsite de acoperișuri. "Nu-i nici un pericol, ni se spune, aici plouă atât de rar!" Între locuințe, lipsesc gardurile. În fața caselor, vedem niște stâlpi pe care sunt cocoțate niște căsuțe de porumbei, făcute tot din chirpici, de forma unor mici cupole de biserică rusă. Sunt hambarele.

Cine nu știe că delta este darul minunat al Nilului? Dar trebuie să-i vezi pământul ei negru, pentru a înțelege de ce acesta a dat numele său țării. Egipt, în limba egipteană k m t, înseamnă "(țara) neagră", ca semn al renașterii după moarte. Neagră era culoarea zeului Osiris.

Deodată, privirea îmi este surprinsă de o anume instalație de scos apa. Un măgăruș se învârtea foarte docil, deloc asemănător cu încăpățânații noștri urechiați, în jurul roții și prin puțina sa forță dădea gospodarului apa de care avea nevoie. Exprimându-ne uimirea în legătură cu asemănarea dintre acea instalație și cele românești, ghidul ne spune:

- Statul român ne-a trimis mulți specialiști care au pus umărul la efortul nostru de a depăși starea de înapoiere în care am fost ținuți de către asupritori. Românii i-au învățat pe țăranii noștri să-și construiască asemenea sisteme simple de irigație, ca și cele din țara lor. Jumătate din pământul roditor al deltei îl cultivăm cu bumbac, cealaltă parte o dispută culturile de orez, grâu (două recolte pe an), porumb, trestie de zahăr, zarzavaturi. Cred că deja ați observat că ogoarele sunt despărțite de valuri de pământ bătătorit, care opresc apele în furia lor năvalnică, în perioada inundațiilor ce ține din iunie până în octombrie.

În restul anului, digurile de pământ - noi hieroglife pe pergamentul vechii delte - sunt folosite drept drumuri de legătură între sate, între ogoare. Zărim pe ele măgăruși, cămile, boi trăgând felurite atelaje.

În preajma satelor, liniștea de smarald a ogoarelor, este întreruptă de foșnetul atât de plăcut al livezilor de citrice, de păduricile de cocotieri, mangotieri, curmali etc. Bărbați și femei, îmbrăcați în haine cenușii, albe sau negre, îmi par că abia se mișcă din goana mașinii. Trecem și prin localități mai mari în care se află și clădiri cu etaj. Din loc în loc răsare câte o moscheie având cupolele spoite cu lut, minaretele lor îndrăznețe se avântă în azur.